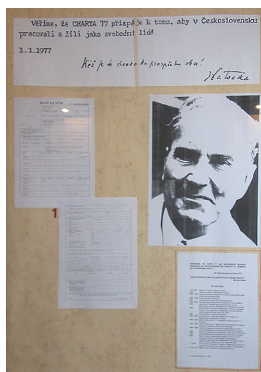

**СЪВМЕСТНА ИНИЦИАТИВА НА ИНСТИТУТА ЗА ФИЛОСОФСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ
ПРИ БАН И ЧЕШКИЯ ЦЕНТЪР В СОФИЯ**
д-р Донка Соколова, E-mail: sokrates@mail.bg

На 20 ноември 2007г. по инициатива на Института за философски изследвания при БАН (ИФИ) във фойето на Централната сграда на Академията беше открита документална изложба, любезно предоставена от Чешкия център (ЧЦ) в София и посветена на 100-годишнината от рождението на чешкия философ, комениолог, преводач и общественик, един от авторите на Харта 77 проф. Ян Паточка (1907 — 1977). Това е поредната съвместна инициатива на ЧЦ в София и ИФИ при БАН. Това е и поредният опит на Института да постави на вниманието на обществеността проблема за отговорността на съвременния интелектуалец и обществената функция на философията в съвременния свят.

Изложбата беше открита от чл. кор. Атанас Атанасов — научен секретар на БАН по обществени науки. Слова произнесоха и г-н Рихард Козохорски — заместник директор на Чешкия център в София и директорът на ИФИ при БАН проф.д-р чл-кор. Васил Проданов. При съставуваха представители на Чешкия център в София, на Чехо-словашкия клуб „Т.Масарик“ в България заедно с неговия Председател г-жа Анна Стаевска - завеждащ отдел „Програми“ на ЧЦ, учени от БАН и СУ „Св. Кл. Охридски“, интелектуалци, граждани.

Проф. Ян Паточка е една от най-ярките фигури в европейското интелектуално пространство на ХХ в. Широко известен, уважаван и издаван в Германия, Франция, Холандия, Норвегия, Италия и др. страни, проф. Паточка е почти неизвестен на Изток до 1990г. Произведенията му бяха достъпни само като “самиздатовски”.

Потомствен интелектуалец, получил класическо, славистично и философско образование в Прага, Париж, Берлин и Фрайбург, през 30-те и началото на 40-те години Ян Паточка е активен участник и организатор на западно-европейския философски живот, насочен към запазване на интелектуалните и демократични ценности.

Независимо от многобройните драматични обрати в живота му след 1944г., той оставя теоретично наследство от над 10 000 страници: задълбочени изследвания върху античната, немската, френската и чешката философия, върху проблеми на философията на историята, на образованието и възпитанието, на изкуството и естетиката, на морала и духовните основания на съвременността. Превежда от руски и немски език философски и педагогически произведения - Кант, Хегел, Хердер, С.И.Хенсен и др., организира “Underground University”- семинари в частни жилища за философи, художници и театрали, пише театрални текстове, откликва на всеки болезнен обществен проблем. Неговите „Еретични есета върху философията на историята”(1975г.) — може би най-превежданото и четено произведение на проф. Паточка - акцентират тревожно върху застрашените устои на свободата и духовността, върху безпрецедентната морална отговорност на съвременника.

От 70-те години нататък произведенията на проф. Паточка се издават в чужбина или като „самиздат“ в Чехословакия. Създаденият през 1984г. в сътрудничество с Пражката “самиздатовска” група Архив “Паточка” към Виенския Институт за науките за човека (IWM) съдържа всички негови публикувани и непубликувани изследвания, кореспонденцията му и проучванията върху тях.

Пражкияг “Архив на Ян Паточка”е основан през 1990г. от негови ученици, наградени от ЧАН за осъществяването на “самиздатовската” поредица от книги на Паточка.

През 1996г. пражкото издателство ОΙΚΟΥΜΕΝΗ започна издаването на Събраните съчинения на проф. Ян Паточка.

Многобройните научни прояви, посветени на неговото теоретично наследство (Париж 1990г., Аахен 1991г., Неапол 1997г. и т.н.), както и през тази юбилейна година, организирани от Карловия университет и Чешката академия на науките с подкрепата на Виенския Институт за науките за човека, Хусерловия кръг и още много чешки и чуждестранни организации, са само начало на задълбоченото анализиране на творчеството на проф. Паточка.

Изложбата показва копия на документи и фотографии за семейството на проф. Паточка, за неговия личен и професионален живот - от кръщелното му свидетелство до анонимните съболезнования по повод смъртта му и благодарственото писмо на семейството му до неговите приятели и съмишленици. Представени са заглавните страници на неговите книги, на направените от него преводи от руски и немски език, писма и пощенски картички до семейството му и до чуждестранни философи, писма от фондация „Хумболд”, фотографии с видни западни философи, между които

Е.Хусерл, писмо-мнение до декана на Философския факултет на Карловия университет в Прага по повод уволняването на преподаватели от факултета след Пражката пролет 1968г., (между които е и той самият), покани за лекции и конференции от чуждестранни научни институции, първата полицейска призовка, която получава след появата на Харта 77, страница от полицейския протокол за разпит, копия от чернови на статии на Паточка за Харта 77, както и статии от в. „Руде право“ срещу нея.

Интересът на гражданството към изложбата говори, че тя е успешна крачка в реализирането на сключеното между БАН и ЧАН споразумение за съвместна дейност.